

శ్రీరాజా
రామచంద్రప్రభుశతకము.

కూచి నరసింహముచే

శచింపఁబడినది.

=====

(మొదటికూర్పు)

=====

పితాపురము

శ్రీ విద్యజ్ఞన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల.

శ్రీరామా.

ప్రీతి క.

నానహాయోపాధ్యాయవర్గములోఁ జేరి యిటఁ గోంతెకాలము పనిచేసిన మిత్రులొకరు నన్నుఁ జూచుటకు వచ్చి „మీ రొక భక్తి శతకము చేయరాదా?” యని యడిగినారు. జరామయావస్థకును సరస పద్యరచనకును సరిపడ దని యెఱిఁగినవాఁడ నగుటచే నప్పు డెట్టి ప్రత్యుత్తరమును ఆయన కీయలేదు, గాని పిమ్మట „రచనాప్రావీణ్యమున కేమి ? పతితపావనబిరుదాంచితుఁ డగు శ్రీరామచంద్రమూర్తిని నోరార నూలుసారులు పిలుచు మహానందము లభించుట తప్పదుగదా ! ప్రయత్నించి మిత్రేవాక్యము నేల చెల్లింపఁగూడదు ? ” అను తలఁ పొకటి కలిగినది. తదనుసారముగాఁ బద్యములు వ్రాసి భారతీపత్రికాధికారులకుఁ బంపఁగా వా రవి యీవఱకే తమ పత్రికారాజములోఁ బ్రకటిం చినారు.

చదివినసద్గ్రంథములయొక్కయు వినినపెద్దలనూత్తులయొక్కయు స్మృతినిబట్టి, స్వానుభవమునుబట్టి, లోకజ్ఞానమునుబట్టి, పొడమైన కొన్ని భావము లీపద్యములలో వ్యక్తీకృతములై యున్నవి. అవి, భక్తిజ్ఞానము లకును సత్కర్మాచరణమునకును నీతికిని రాజనీతికిని బ్రహ్మచర్యాదిముఖ్యధర్మములకును సంబంధించియున్నవి గాన, యవజనోపయోగకరములు గావచ్చును.

కొందఱు స్నేహితుల ప్రేరణమున భారతీపత్రికనుండి యెత్తి యీరామచంద్రప్రభుశతకమును బుస్తకరూపముగా నచ్చొత్తించుచు న్నాను.

లోకాస్పృమస్తా స్సుఖినో భవంతు !

పితాపురము.

8-6-1931

}

సుజనవిధేయుఁడు

కూచినరసింహము.

శ్రీరామా రామచంద్రప్రభుశతకము.

—

- శా. శ్రీల నేలగుచేలల న్నగల సర్వవింశతి, కింక నే
వేళ న్నామతి శాంతి కడ్డముగ నావిహృతి మామిండు ను
ద్వేలాంతఃకరణప్రవృత్తులను భక్తి న్నికు మస్తభశా
హలాకారపుఁగానూబామ్మలుగ నిశ్చి న్నామచంద్రప్రభా ! 1
- మ. శతకంబు న్నిచియించి తొలఁదిదవ • న్నామధ్యముంబట్టి తా
మితరంగింధముల న్నొనర్తు రిలలో • నేరేనియు; న్నాని త
ద్వ్యతిరక్తంబుగ సర్వదేవతలయి రెంజొవెన్న నే జిక్కితికా
శతకం బొందు రచించి నీ కొసగుకాంత న్నామచంద్రప్రభా ! 2
- మ. వృకసందోహము పొంది యుంకి పాలమంజేశాకిగా నుండువృ
ద్ధకరుడృతముపైకి దూకుగతి, దుష్టాంతాధులు న్నావ్యధులు
జకిలసావలత నుండున న్నటమి యేచ న్నొచ్చె ! గోపాలనా
మక ! రక్షించుట కీవె శక్తుఁడవు రమ్మా ! రామచంద్రప్రభా ! 3
- శా. ఎన్నే నున్నవి నామరూపములు నీకెన్నో చరిత్రంబులుకా,
గన్నారం గని వీనులార వినితి • స్త్రీంధంబుల; న్నాని యే
తన్నామాకృతిదివ్యవృత్తములు హృత్తాపంబుఁ జల్లార్చి నా
కెన్నానినిముదం బదేమొ ! యిడుఁ దండ్రి ! రామచంద్రప్రభా !
- శా. వంతం బెట్టెడుచిత్తవృత్తులను జంప న్నిశుభాభ్యుత్కరం
బెంతో శ్రద్ధ జపింపఁజూడ నకటా ! • యెయొక్కెడ న్నిల్వీ కీ
స్వాంతం బ న్కపి యిచ్చవచ్చినటు సంచారంబుఁ గావించెడున్,
శాంతిసైర్యము లిమ్ము దానికి రమేశా ! రామచంద్రప్రభా ! 5

శా. అంతంబందున నెట్టులుండు మతి భావ్యం బుండు నట్లన్నసి
 ధాంతంబు స్మరియింపఁ గంప మొదవున్ ! బ్రాహ్మసానావధిఁ
 ప్పావంతం బేసితి నుండునో యెవఁడు చెప్పంజాలు? నామొక్కుల
 ర్పింతు న్నీకిదె ! యిష్టె ! సద్గతుల నీవే ! రామచంద్రప్రభూ ! 6

శా. బాధ లోతలు నన్య లెక్కుడుగ సేవల్పేయునావశ్యమున్
 గ్రోగం బిట్టివి లేని నస్మృతియు, హృత్కోశంబునం దప్తు న
 ర్వాణివ్యాధిహారత్వదీయశుభదివ్యాంఘ్రిద్యయి న్నిల్పుకొం
 చె ధైర్యంబున నుండుపాటనము, నీవే ! రామచంద్రప్రభూ ! 7

శా. అన్యార్థంబు లొసంగు మంచునినునే యాచించి పీడింప, ని
 రైవ్యంబైన నుదీపనంబు, విగతేంద్రియాలోభదుర్భీరుతా
 మన్యస్తావంతవిశుద్ధియు, స్మరులక్షేమంబు న్నదాకోరుపా
 వణ్యంబు, స్తయసేయు దీనజనకల్పా ! రామచంద్రప్రభూ ! 8

మ. పరశర్మప్రదకృత్యము ల్గులుపఁబోవ స్థర్మరాజి స్మర
 స్మరవైరుధ్యము దోచి మానసము క్షోభం బొందు నష్టప్ర; డ
 త్తతి నే దానిని పీడిదేనిఁ గొనఁ గర్తవ్యంబా బోధించి, న
 స్మరియూమార్గమునందుఁ బెట్టు పరమేశా ! రామచంద్రప్రభూ ! 9

మ. ధరలో నందఱు సౌఖ్యమొందుదురుగాత న్నీకృప స్మరవా!
 యెరుల న్వాఙ్మనసంబుల ని్రియల నే నొక్కప్పుడు న్బాధలన్
 బారయంజేయక యుండుఁగాక ! యను సంపూర్ణాభిలాష న్నిరం
 తరము న్నే మనునట్లైనర్పు పరమాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ !

శా. తాతి న్నాతిగఁ జేసి పోచెడుసమర్థత్వంబు నాదేకదా!
 కోరితి న్నిస్తుభక్తుఁ జేయఁగలనేర్పు న్నాకెగా యుండు! న
 న్నేతోగర్వము నొంద! కింక జడతాచిత్తోరుతాల్యంబుల
 న్నాతి న్నోతినిమించువాఁడు గలఁ డన్నా రామచంద్రప్రభూ ! 11

మ. పతివత్సీ సుతసోదరప్రభృతు లావత్కాలముందు స్వలా
యితులై పోదురు చెట్టలైన విడి; సద్వృత్తంబువా రైనవో
మృతులై పోవుట కాక తాము పయిగా హృత్పాపముం దెత్తు: రీ
గతి సంసారము నమ్మియుంట వెతయేగా! రామచంద్రప్రభూ!

మ. పరుషోక్తు ల్వచియించి చిత్తమును నొవ్వంజేయఁగా నెవ్వఁడే
దొరఁకొన్నన్ బ్రతినిష్ఠులొక్తులను దద్దుపఱవవహింపి స్మరిం
త రగుల్చు స్థమకింపకుండ నతిశీతఁడౌలివాగ్యప్రి రూ
పఱఁ జల్లార్చుపటుత్వ మీనె పగమేశా! రామచంద్రప్రభూ! 13

శా. వీరి న్వాదిని జూచి స్వాస్థ్యపగతిఁగీర్తించిత్తంబుతో
నోర నసత్యము రాఁగినీ కస్మత్సంధోహంబుల స్ఫుల్గున
ద్దారిం బట్టక యెట్టిపట్టులను సత్యంబేవినీతోక్తులన్
ధీరస్వాంతత వెల్పు బుద్ధి నిడు లంఁదీ! రామచంద్రప్రభూ! 14

శా. ఆపత్కాలమునందుఁ గురింగఁబడి దైన్యం బంద కుద్దామ సా
ఖ్యాపాదస్థితిఁ గిందు మీఁ దరయ కఠౌర్ధ్వధత్వముం బొంద కే
యావత్సంపద లెప్పు డెంతగను సంప్రాప్తించిన, న్నిశ్చలం
బై పోల్పారెడుచిత్తము స్థరుణ నీవా! రామచంద్రప్రభూ! 15

శా. కన్ను లగ్గిన బుద్ధిగల్గిన భవత్కల్యాణధర్మంబు లా
పన్నత్రాణపరత్వముఖ్యమహిమంబున్పంబుగాఁ దెల్పుఁ బై
మిన్నున్ గిందినిచిత్రివస్తునుయ భూమి; దర్కవేదాంతవి
ద్యాన్నత్యం బనవశ్యకప్త మగుఁజుమ్మా! రామచంద్రప్రభూ! 16

శా. “ నీకర్మంబున పచ్చినట్టిదొనఁగు * త్నే నెట్లు పోగొట్టి నిఁ
సాఁకం గలుదు ” నందువే నఁయె! కష్టంబు లొలంగింపఁగా
నీకు న్నాపయి లేనివో గరుణ తంఁదీ! వాని నే సైఁచుకోఁ
జేగూర్చంగదె చాలుతొక్కి యయిన్ * శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

రామచంద్రప్రభుశతకము

మ. వసనాన్నా మధనంగ్రహార్థ మొరులన్బ్రాగ్ధించియో విత్తపుం
బస లేనట్టిన్వబాంధవప్రకరమున్బ్రాగ్ధించియో వార్ధకం
ఋ ససంజేయక స్వార్జితార్థమున నన్బోషించుకోగల్గు పూ
ర్ణసమర్థత్వ మనుక్షయంబువల కీరా! రామచంద్రప్రభూ! 11

మ. శరు లింతే నొనరించినట్టిహితమున్బ్రాగ్ధిల్మాలి సోపేక్షతన్
మఱవంబోక, నిజోత్కటోపకృతు లైన స్వీతమం దింతయున్
స్మరియింపం జన, కెప్పు డన్యులకు జ్ఞేయంబు స్థితింపంగ నొ
తెరువు న్నీడక పట్టి న న్నరుగనిత్రే? రామచంద్రప్రభూ! 12

మ. ఇహపూర్వాచరితోరునత్క్రియలచే నే, గాక నీదానము
గ్రహముం గాంచుటనేని, చేకులునుఖివాతంబుతోఁ దుష్టినొం
ది హృది న్నాంతముచేసికొంచు ద్రివిణాదిప్రీతిఁ బోనాడి ని
స్సృపాత స్థాలముపుచ్చి ని న్నైనయనీవే! రామచంద్రప్రభూ!

మ. ప్రణతస్థానవిచిత్రస్పష్టిగతిదున్వృషమ్యున్వైర్భ్రాణ్యకా
రణము ల్తర్కముచేత నెవ్వరికి నగ్రాహ్యంబులే! కాని నే
ర్చున ని న్మానసమందుఁ గట్టి నిరితి న్నూజించి నేవించుధ
న్యునకు న్నన్నులఁ గట్టినట్టె యగునేమో! రామచంద్రప్రభూ! 21

శా. దివ్యంబైన సువర్ణ మాఁ బరుసవేదిం దాఁకి యి; న్మట్టలే
భవ్యత్వత్పదభక్తు నంటఁగనె దుర్వారంబులై సర్వ మ
స్తవ్యస్తంబుగఁ జేయుకష్టములు నొ సౌఖ్యంబు! లోదేవతా
నేవ్యా! నీమహిమంబులెన్నఁదరమా? శ్రీరామచంద్రప్రభూ!

శా. ఇంపావిగ్రహ మైతి తొల్తఁ, బిదప న్నన్మోహకాంభోదవ
ర్ణపుంగోమున సచ్చరిత్రమున నాన్తతాణిశౌర్యంబులకా
బెంపుం గాంచిన రాఘవుండ వయి, తావెన్క సమస్తాంతర
స్థంపుంజత్సుఖసత్యమూర్తి వయి తీశా! రామచంద్రప్రభూ! 23

శా. బొమ్మ ల్పీడక యాడుబాలుఁ డెదుగ • నోబాడి యాబొమ్మలకా
గొమ్మ న్గాడి సుఖించుమాడ్కిఁ దరుణిఁ గోభూయశోవిత్త సా
ఖ్యమ్మ స్తోలుచునుండువాఁడు నినుఁదాఁ • గాంచంగనన్నింటిఁబో
బొమ్మంచు న్నిను నంటియుండు సతతంబు న్రామచంద్రప్రభూ ! 24

మ. అమితంబౌ ఫల మిచ్చు గొప్పక్షితిజం • బౌ మున్న భీజంబుతా
సమయంగావలె నేల; నల్ల భువిపైఁ • జాలంగ ననోవకా
రములం జేయు నుదారతిత్వ మగు పూర్వంబం దెటో యీయహ
మ్మమకారాత్మకతత్వ మీల్గవలెఁ జామ్మా ! రామచంద్రప్రభూ !

శా. వారాశి స్థనియించు నువ్వన నొనర్పంబడ్డ పాంచాలియా
వారాశిం బడి లోఁతు గిన్నానఁగఁబోవ న్లనమైపోవు నం;
చారీతి న్గన నీదుపెక్కిఁ జని శుద్ధాత్ముండు నీలోసనే
చేరు నేర్పరును రూపుమాపకొనుచున్ • శ్రీరామచంద్రప్రభూ ! 26

శా. బుగారింబున నుండు దోషముల విధిస్తంబుగావించి మే
ల్రొంగు న్దానికిఁ దెచ్చునహ్నిపగిది • న్బ్రాణినజంబునగ్గడుకా
గురింగంజేయుచు నేఁచు నాపదలుత • దూక్షిత్వకాలుష్యముల్
తురింగంజేయుచుఁ జేయు జీవుఁ బరిశుద్ధు న్రామచంద్రప్రభూ ! 27

శా. పేమం బింతయు లేక సిదెనను దుర్బ్యత్తంబుతో నుండి యిం
కామిఁద స్తదు వెంతగాఁ జదివిన • న్వర్థంబె ! యాచండితుల్,
నీమాన్యఖ్యలు నోటఁ బల్కుచిలుక, • ల్నీగీతిము ల్వాడు నా
ఁగ్రామోహా'నులు, నస్యమోదకరులేఁగా ! రామచంద్రప్రభూ ! 28

శా. ఏనామంబున నెట్టిరూపమున నింకేభావలోనైన ని
న్ధానంబందున నిల్చి యర్చనము సేయ, న్నీవు వీరితుండవై
వాని న్బాతుని జేసి యిచ్చెదవు నిర్వాణంబె; యాఁగాని యా
ధ్యానం బచ్చలమై యెసంగవలె నయ్యా ! రామచంద్రప్రభూ ! 29

మ. అమితభాంతి గలట్టిచక్ర మిసుమంతైన స్థలింపంగలే

ని మహామాంద్యపుఁజక్రమొక్కగతిఁ గాఁనించు నృహిర్దప్తికీన్;
శమయుక్తంబగు సత్వము స్థమముఁ గాఁన నృచ్చుఁ బై కల్ల యే
కముగాఁ బెక్కుర మోసపుచ్చుచు శుభాంశా! రామచంద్రప్రభూ!

మ. వినరు ల్తక్కుకుచేట్టలుం దొఱుగి సఃధ్వత్తంబులై తోలఁ గై
వనమై గుఱ్ఱము లున్న, హాయి విహరింపస్వచ్చుఁ దతాన్వమి; మా
నిసికీ న్లోంగి దశేందియంబులఱు వాఁనిం ద్రివృలం బెట్టకు
న్న సుఖం బిందును నందు నొందు సతిఁ డఁనా! రామచంద్రప్రభూ!

మ. పొగయంత్రంబున కంటఁ గట్టుశకటంబుంబోలి, మార్జాలినో
టఁ గడు న్నేర్పునఁ బట్టుకూసవలె, నేడం గప్తముం జెందకుం
డఁగ జీవించును మాసపుండు తనడెఁదింబు న్లతాహంకృతిన్
భగవచ్చిత్త ముతోడఁ గల్గుకొన, శాశ్వా! రామచంద్రప్రభూ! 32

శా. జ్ఞానం బంచును భక్తి యంచు నెవయో • కర్మంబు లం చింక నే
వానిం జేయ విలాతికి స్థమకు లాభంబు న్సుఖం జానొ య
వాని న్మాని నిరర్థకక్రియలతోఁ • బ్రాల్మాలిక న్బ్రాహ్మణుం
బోసేఁ జూతురు కొందఁ; అది ఘోషంబో? రామచంద్రప్రభూ! 33

మ. జనవాక్యం బన్పొోక్తియెనను బ్రజాసంతుష్టికై యాజగ
జ్జనని న్నీసతిఁ బాపకొంటిని! • బ్రజలన్యాయంబు వాక్కుచ్చి శో
రినఁ, గల్గమ్ముట మాన్చి దాన సగు దూరికంబు వర్జింపనే
రనిపా రై రిక నేటిభూమిపతు లాశా! రామచంద్రప్రభూ! 34

మ. పరభూపాలుర నోర్చి తెచ్చువసుసంపత్తి న్నవదేశీయులం
బారయం జేసిరి పూర్వమందు నృపు; లిహా! జేశభాగ్యంబుఁ జె
చ్చెర దూరస్థవిదేశవాసులను నిశ్చింతంబుగాఁ జేరిని
త్తురు భూభర్త! లధర్మకార్య మిది గాఁదో! రామచంద్రప్రభూ!

శా. నేఁ దుచ్చస్థితి నున్న దేశవిభుఁ డెఁదే తేని కేమాతృమో
తోడై వానిని దాను రాజ్యపదముఁగ్తుం జేసి పాలించు; నా
నాఁ డర్కాత్మజరావణానుజాలకుఁ న్నాహాయ్యముం జేసి చూ
తాడ న్లేదు తదర్థ మీ విక మహాత్మా! రామచంద్రప్రభూ! 36

మ. పరజేశంబులనుండి రావలయు సత్సంబుక; స్వదేశస్థు లె
వ్వరు నందొందును జేయలేరు; పరికింపంగ స్వరావేక్ష యు
ద్ధర మాచున్న; దశక్తి హేచ్చుకొలది • స్తిర్భోగవస్తాశయుం
బెరుగఁ జూచె; నిఁకేమి చేసెదవానుఁమియ్య! రామచంద్రప్రభూ!

శా. ధీమంతుం డగు మానవుండు తనబుద్ధి న్లోకబాధాపహం
బై మోదంబును గూర్చు నౌషధములు • న్యంత్రింబులు న్జేయనా;
నామూలం బిఁకఁ బ్రాణులం గడపుదుఁడ్యంత్రాదుల న్జేయుటెం
తో మారాత్మకడై త్యక్తమగు నయ్యో! రామచంద్రప్రభూ!

శా. ధీరత్వంబున నాత్మితేజమున నుద్దీపించి దేశారులన్
బాటందోల నహింసఁ బూని తమకౌఞ్చాధ ల్లమ న్నైచుచున్
బోరంజోచ్చున్వకీయులకా ధనముకై • పోకార్చి ధర్మంబులకా
గారం బెట్టుట పట్టిసేచకృతి యాఁగ! రామచంద్రప్రభూ! 39

మ. ఇతరు లేహము సొచ్చి పాలనము తామే నేయుచుండ, స్వతంత్ర
తృతతో నన్నియుఁ జావ, వా రొనఁగుప్రాణత్రాణమాత్రాన్నిపుం
బ్రతుకే దీనత నిందప్రభోగ మనుచు • న్బావించు గేస్తుండు తా
మతిలేనట్టివరుండు గాఁడె ? గుణభామా ! రామచంద్రప్రభూ! 40

మ. ప్రజల నిష్కలఁబోలెఁ జూచుకొనుచు • న్నారర్థసాఖ్యాదులం
దు జగత్కృతిని బొంద నేలఁగ సమర్థుం డెవ్వఁ డాతండ్ పో
నిజమారా; జిఁక వారిలో జగడము • ల్మొక్కొల్పి తా మించుతే
ని జగాముఁ చ్చని కాక రా జనఁగఁ జన్నే ? రామచంద్రప్రభూ! 41

- శా. ఆయానక్షము, యైకమత్యము, దవీయశ్చింతయు, నైర్వమున్
సేయోయత్నము, దేశభక్తియు, నకుంఠిభూతకౌశల్య, మాం
గ్లేయు లూపుదు; రవి మా కెపు డిట * స్లేవో ! గతంబయ్యెనో!
యీయంగూడదె వాని మాకుఁ గృపఁ? దండ్రి! రామచంద్రప్రభూ!
- మ. మఱి నాంక్లేయులు భూనభంబులకు సంబంధంబుఁ గల్పించి, తెం
పదులై భూతము లై డిటి స్వమహిమ * స్పందించి, యేర్పాటులన్
బరమాశ్చర్యకరప్రవీణతలు చూపంజొత్తు ! రవ్వల నీ
కరుణ న్మాకు లభింపఁగూడ ? దసితాంఘా! రామచంద్రప్రభూ! 43
- మ. ఉరువై యుండును దప్ప కిందియబలాఁయైరైహికారోగ్యముల్
స్థికాంతారనివాసమూఢమతి; కుఁదేవలంబుగా విద్యనా
గరకత్వంబును వానికిం గఱప, సౌఖ్యం బిచ్చుపై వన్నియున్
దఱుఁగు; నేమి క వేనిఁ గోర నగు? సీతారామచంద్రప్రభూ! 44
- శా. చేతిం దండి కొనంగి బాలకుఁడు దాఁ * శత్రునుసారంబుగాఁ
బాతం బందక తిర్లగల్గు; నటె మాసావంతంబు నీ కిచ్చి యే
యాతంకం బిఁక మేము గాన కెపుడు * స్థాయి యభేచ్ఛంబుగా
వీతత్రాసులమై మెలంగఁగల ముర్వి న్రామచంద్రప్రభూ! 45
- మ. వినయోపేతుఁడు సౌమ్యభాషణుఁడు నౌవిద్యాంసుఁడే తన్నుబా
డ్చును లేనట్టిప్రార్థదుగ్ధగవిఁ దాఁ * బోలు; న్నడున్ జిట్టుబు
స్సనువిద్యాంసుఁడు రెండుఁ గల్గి యిఁక సత్యలవ్పంపుఁబాలిచ్చును
సౌను బోలు న్లోటగాక యేరికి రమేశా! రామచంద్రప్రభూ! 46
- శా. నాసామూలము నంటు నట్లు తిరుచుంట న్దాలురేఖాద్వయం
బౌ, సత్కర్మము జ్ఞానము; న్నడిమిశోభాన్వితపుంగీతరం
గా సద్భక్తియె; మూఁడుత్రోవలకు గమ్యస్థాన మేకంబె; యే
వాసిం గాంచరు వానిలో బుధులు దేవా! రామచంద్రప్రభూ! 47

కా. పంగుత్వంబును దృష్టిలోపమువలెం • బాపస్వభావంబునూ
సంగీతంబున కడురా; దితరమా • శాస్త్రంబులు న్నీతిలే
మిం గీడ్పాటును జెంద వంతగ నిజంబే, కాని నీభక్తి గాం
చంగంజాలఁడు నీతిబాహ్యుఁ డెవఁ డీశా ! రామచంద్రప్రభూ! 48

మ. అటపద్దెంబున ధగ్మ మెల్లఁ బ్రతిపాద్యంబానఁబు ల్పాజ్యంబా
పురుషు ల్పూర్వలు వల్కినారు- కన నో • బుణ్యంబు నన్యోపకా
రిరతిం, బాపము నన్యపీడన మొనర్పం గోరఁగా- నం చిరక
దరియింపం బెఱబోధ మేల ? మహితాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ!

మ. శిరమా నింద్రియనిగ్రహంబు, దమ, మస్తీయంబు, శౌచంబు త్నా
తి, రుమాభావము, బుద్ధి, మంచించదువు, • స్థిరత్వము, స్వత్యము
వరిధర్మంబు లటంచుఁదొంటి స్మృతి *తా • వాక్రుచ్చస్వప్నంబుగాఁ
దరియింపం బెఱబోధ మేటికి ? మహాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ!

మ. ధరణి న్మానవుఁ డేయుపాయముననో • తా నెట్టిదాదేహిన్
పారయంజేయవలె న్ముదం; బదియె యాఁ • బూశ్వేశ్వరాధన
బరియంగా; నని శ్లోకమందు నొకధన్యాత్ముండు బోధించెడున్;
దరియింపం బెఱబోధ మేల ? పరమాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ!

మ. ధరిలో శూరుఁ డనన్జితేంద్రియుఁడె; సద్ధర్మంబుల న్నిత్య మా
చరణంబందునఁ జూపువాఁడె కృతి; వాక్స్యాండు సత్యోక్తి
యరయ న్భూతిదయాగరిష్ఠుఁడె వదాన్యాగ్రేసరుం; డండ్రుగా
తరియింపం బెఱబోధ మేటికి ? మహాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ !

మ. అనిశంబు న్సుఖం జూచి మైత్రి, కృప దుఃఖార్తు నిష్టలోకించి,
బుద్ధిని వీక్షించి ముదం, బపుణ్యుఁ గనుచో • సోపేక్షతావృత్తి,

- పన లీమాడ్కిని బోవుచో నొదవు సుస్వాంతప్రసాదం బటం
చను సూత్రం*; బది నాకు నీ వాసంగ వాయూ! రామచంద్రప్రభూ!
- మ. అది యిమ్మంచు ని దిమ్మటంచు నిను నేనర్థింపఁగా నా కెదన్
బెదరా; దానను నాకు మే లగునొ పిఠ్యే కౌనొకించెజ్జడ
నిదితం జా నెటు నాకుఁ ? గాన, నెది గాఁవింపంగ నీ కిష్టమో,
యదె కా ని మ్మని వేడుకొందుఁ బుమాత్మా! రామచంద్రప్రభూ!
- మ. శివునిం జూడ నటంచు వైష్ణవుఁ, డింక * స్ఫీజాని నేఁ జూడ నం
చు విరోధంబున శైవుఁ, డందు; రెవలోఁ * జూడంగ లే దిద్వరం
డెవఁడు న్వాసియధార్థతత్త్వ; మదియే * వీక్షించుచో నేకమా
శివుఁడు స్త్రీపును సర్వదై వతములు * స్ఫీరామచంద్రప్రభూ! 55
- మ. మనముం జూడఁ బ్రేమయమైన; దింక నీమాహాత్యమో! కాలదే
శనిమిత్రంబుల దాటియుండు; గనుక * న్వాంతంబున న్నిన్నుఁగాం
చ నశక్యం; బది గిద్దలోపలకు గుంఁచంబు న్నదింపంగఁజూ
చినయ ట్లుండును హాసపాత్ర మగుచు * స్ఫీరామచంద్రప్రభూ! 56
- శా. కాన న్వచ్చియు బాహ్యభేదిములు డంక న్మత్రవర్ణాదుల,
న్లోనక గ్రంథముమాత్ర మేకమయియుండుంబెక్కిట; బాహ్యమా
వానిం దోసి మతంబులం గనిన లో * భాసిల్లు తత్వం బటే
కానంగా సగు నొక్కతీరున శుభాంగా! రామచంద్రప్రభూ! 57
- శా. స్వామీ ది క్కింక నీవె నాకనెడువిశ్వాసంబుతో. స్వీయమా
సామర్థ్యంబును వమ్మునేయక ధృతి * న్నాసారికవ్యాప్తుతి
స్తోమంబుం బచరించుభక్తునకు నీతోడ్పాటు ప్రిప్తించుఁ దా
నేమార్గంబునో సకాలముగఁ దండ్రి! రామచంద్రప్రభూ! 58

మ. పరులం దుండెడు తప్పు లెంచి సవరింపం జూచుకంటె న్నునున్
దురితాపేతుని దొల్తఁ జేసికొను లెంతోమంచి,దే మన్న, న
క్కరణి న్నేను మెలంగిసం, దఱుఁగు లోకంబందుఁ బాపాళి నొ
క్కరుఁ డైన, న్మహి కద్దిలాభమె యగుంకగా! రామచంద్రప్రభూ!

మ. నినువుం దల్లి జలంబుతోఁ గడిగి మేనిన్ శుభ్రముం జేసినన్
వెన బూడ్డం బడి వాఁడు చేసికొను దాని న్నెండి యేవంబుగా;
ససిగాఁ జేసి గురుండు చిత్తమును దాఁ జన్నంత, శిష్యుండ న
ట్లే సుఖభాసములందుఁ జిక్కి చెడుఁ దండ్రి! రామచంద్రప్రభూ!

మ. సరిగా వంకరఁ దీర్చి కుక్కురపుఁబుచ్చుం, బద్ది విద్వంగనే
మరల న్వంకరపోవుఁ దొంటిగతి; సమ్మాడ్కి న్మహాతేజఁ డొ
క్కరుఁ డేతెంచి ప్రపంచ మచ్చముగఁ దాఁ గావించి యేగంగనే
తిరుగ నిల్చిష మంది చెందునది యార్తి నామచంద్రప్రభూ! 61

శా. ఎవ్వండైనను జేసె నే నెదియొ దుష్కృత్యంబు గర్వంబునన్
నవ్వంగూడ దొరుండు వానిఁ గని; మానై ర్మల్య మిట్టేసవా
దవ్వే మమ్మెడఁ బాయకుండు ననుచున్దైర్యంబుతో నిల్చి వా
కుప్త నృకులు గారు నీయెదుట నేరున్ రామచంద్రప్రభూ! 62

శా. ఏయేవిద్యల నభ్యసించి తనుచుంబృచ్చింప వీవెప్పు, డిం
కేయేనత్కృతు లాచరించి తనుచుం బృచ్చింతువే కాని; యెం
తో యాహ్లాదకరంబుగాఁ బలిఁ తోహా! యంచు నా, కచ్చమా
న్యాయోపేతచరిత్ర మెచ్చుకొనుదయ్యా! రామచంద్రప్రభూ! 63

శా. ఆయత్కున్నతు లుండుభూరుహము వాత్సాబాధపాలాఁ దృణం
బాయాసంబును జెంద దట్టు; లటె యాధత్వాధికుం డొండెడున్
మాయాబాధలు సంసృతి, న్విసయసంపన్నుం డటు ల్లాక తా
హయి జ్ఞేయును జీవమాత్ర జగదీశ! రామచంద్రప్రభూ! 64

శా. ఔచోః గానిస్థలంబున న్నిజమహాత్మావిష్క్రియోత్కంఠతో
వాచాదంబర మేచి చూప, కిరయఃస్వాదృశ్యువాక్యంపుసా
మీచీన్యంబు గ్రహించి దానివలసఃస్మేలోందుప్రోడండెచో
నీచిత్తంబున కించిధన్యుఁ డగుఁ దండ్రి! రామచంద్రప్రభూ! 65

మ. తొలుతం జెడ్డతలంపు వుట్టు; నది తోఁడ్డోఁ జంపకున్న న్మదికా
గలుగుం దానికిఁ బుష్టి నిచ్చెడు ససంఖ్యాకంబు తాభావనల్;
పలుదుర్వాంఛలు గల్గువెన్నఁ; గడ కాఁవాంఛల్క్రియాహువమ్మె
కలిగించు స్సుఖసప్తి రెంటను, శుభాంశా! రామచంద్రప్రభూ! 66

మ. మరణం బొందెడువేళఁ, గుత్తుకకు న్లేవ్మం బడ్డమావేళ, ను
డలు „నన్నెన్వరి కప్పగించి చనె?” దఃన్నాదంబె గావించెను
డ్డురు శాంతిం జననీక; యచ్చటి యొకఁడు న్నిన్నుఁ బ్రార్థించినీ
చరణాబ్జస్మృతిఁ దేఁడు వానికీ! రమేశా! రామచంద్రప్రభూ! 67

మ. తనయిష్టానుస్మృతి స్పృహంబుఁ దను చిత్తవ్యాపృతు లాగుచో,
మన మత్యంతము శాంతినుంట యది సామాన్యంబె; యింకెవ్వఁడుం
డును శాంతాత్మతఁ గూరికష్టదశయంబు న్నావఁడె సీసత్యభ
క్తనికాయంబునఁ జేర్చుకోఁదగు ననంతా! రామచంద్రప్రభూ! 68

శా. అంతస్సార మెఱుంగ సాధనము గాఁజై శ్వర్యసంపత్తి, య
త్యంతంబైన ప్రలోభకార్థనిచయం • బాపత్తులుం గాని; స్వ
ర్ణాంతస్థం బగు నిగ్గుఁ గాంచ నొగఁల్లాఁగాని స్నిగ్ధంబు భా
న్వంతంబొ మొకమాలుగాదు జగదీశా! రామచంద్రప్రభూ! 69

శా. కాంతం గాంచనము స్మరీరసుఖముఁన్గా వంచు పర్జించి నీ
చెంత న్భక్తులు చేరు టీల? యన, నీశీఁసాదవద్మద్యయీ
చింతాలభ్యనుఖింబు వానివలసఁనిన్ధించుసౌఖ్యంబుఁ దా
నెంతో మించి యెనుగుమండుటనె, తండ్రి! రామచంద్రప్రభూ! 70

మ. అనుతాపాగ్ని మదీయకల్పివవనం బామూలదాహంబుచే
 సెనవెన్న నృపదీయభవ్యగుణసంస్మృత్యాదులం బిట్టు నా
 కనులం బుట్టునుశీతలాశ్రుతతి నాకాక నృమింపంగజే
 సి, నను సృక్తి సుధాబ్ధి దేల్పంగదవే * శ్రీరామచంద్రప్రభూ! 71

మ. అకలంకాత్ముల దీర్ఘజీవనతః బుణ్యం బుద్ధి బెంపొందు; దు
 ష్పక్వత్రివ్రాతము దీర్ఘజీవనతః * వర్ణం బాపంబె; కో
 రక తీర్థాయువు పాపి మృత్యువునె కోరంజెల్లు సద్దానవా
 నికి న్యూనాఘపులాభ మాను గనుక * స్త్రీరామచంద్రప్రభూ! 72

శా. నీపాదాంబుజచితనాభ్రధునిలో * నేర్పాసముం జేసి, నా
 పాపాఘంబులఁ గడ్డినై మిఁకొని శుభ్రస్వాంతత నిగ్ని, నీ
 రూపంబు స్మరిం గట్టి, మృత్యువును మిఁకొని రానియి ! యం
 చాపద్మాంధవ ! సెల్పు సింభయతి నీవా ? రామచంద్రప్రభూ! 73

శా. అన్నం బంబువు లగ్ని గాలి పొగబం * డ్లాకాశయానంబు లిం
 కెన్నో మానవసౌఖ్యసాధనము లీవృద్ధిస్మృతిం దెచ్చు; ని
 ట్లున్న, “ నీవితమధ్యమందు మృతిలోనున్నాను నే ” నన్నమా
 ట నీమాయ జడుండు తా మఱచుఁ గట్ట! రామచంద్రప్రభూ! 74

మ. సువిచారంబున నెవ్వఁ డిల్లు టనఁగాఁ * జొక్కాల మార్పించునెం
 చి వపుర్నాశముకై భయంబు మదిలోఁ * జెందండ్లయారెందు మృ
 త్యువు నిర్జించినశూరుడే యనఁదగున్, * దోబుట్టినట్లే యతం
 డవలోకించును మృత్యుదేవత మహాత్మా ! రామచంద్రప్రభూ! 75

శా. చావు బొందినవానికై పాగులు చఱిగొంతంబు నిశ్చేదము
 దేవాఁడుం బడియుండఁ; దెప్పటివలె * సృష్టిసమా సర్వముం
 బోవు న్నాగి; యటంచు వెంచు నెడల * నోకాదుఁ దోడ్ సహం
 భావం; బలె సరుండు ధన్యుఁ డగుఁజుమ్మా ! రామచంద్రప్రభూ! 76

మ. గదిలోనుండి మత్తాక్క బాగదికి నేగ నేయి బాలుండు తా
బెదరు స్మధ్యతమఃప్రదేశము సారక • భీకారణాభావ మం;
దిదియే మాదిరి మృత్యుభీతి గడురు • స్వాద్వీధి నజ్ఞాని కం
చుదితం బా నుడి గుర్తొచ్చిన నుడిగాదో? రామచంద్రప్రభూ! 77

మ. నొగులొ నెత్తగురెండుపీటలపయి • స్థూర్చుండ యత్నించినన్;
వగయా నిర్వురు స్వాములం గొలుచు దుర్భాగ్యంబు పొందినన్;
జగతి స్నీకు ధనాధదేవతకు సర్వల్నేయ నుండినన్
సుగము నేమటె కోలుపోదు మిట నండు, నామచంద్రప్రభూ! 78

మ. తనకే దన్యులు చేయఁగా వలయు సంతాపశ్రమో తాను దా
నిని జేయ న్యలె వారి; కన్య లిక దేనింజేయఁ దానొచ్చు దా
నిని జేయం దగ దెప్పు డన్యులకు; దీనింబట్టి పాగించు జీ
వన మెవ్వఁ డతిఁ జూను రెంటు సుఖ దేవా! రామచంద్రప్రభూ! 79

శా. ఏదె ట్లుండును మోల నద్దియె యటె • వీక్షింప నా న్యచ్చమా
నాదర్శంబున; నల్లె ద్రౌప్తలకుఁ జిత్రావస్థ యెట్లుండు న
ల్లె దృష్టం బగు లోక మెల్లఁ; గనుకన్ • సృష్టితంబైన దో
పాదు ల్మావియె, కాపు దానివి, మహాత్మా! రామచంద్రప్రభూ!

శా. కోర నా దిహసౌఖ్య మేది సను భిక్షుం; డల్లరాధాంగనా
పారపేమయు నిస్సహత్వ మెద దై • వాఱంగ, వాసోజ్ఞా
హారాదు ల్పకలంబు నీవె యనుచున్ • ధ్యానింప నాఁ; బ్రార్థనన్
బేరం బాడుట మాకుఁ గూడదు కృపాభీ! రామచంద్రప్రభూ! 81

శా. శారీరామయవీడఁ బోవును మనస్సావ్యభిముఖ; లోలాంబుకా
సారంబట్టులు చిత్త ముండు నెడ ధ్వంసంబౌను ధ్యానంబు; ని
డార స్పృక్తిఫలంబు నిచ్చుట కవశ్యం బందుచేఁ బూర్ణదే
హ రోగ్యం బని పెద్ది లందురు రమేశ! రామచంద్రప్రభూ! 82

రామచంద్రప్రభుశతకము

శా. స్వాసాహారజలంబుల న్మరలఁ బుష్పం బయ్యెడు స్తవన
వ్యాపారంబుల జీర్ణమై చెడిన దేహంశంబు; లవాన్విచే
నేపుం గాంచు మనంబుగూడఁ; గనుకఁజ్ఞేయార్థనిర్వృత్తికై
మాపం గూడదు భక్తనారము మహాత్మా! రామచంద్రప్రభూ! 81

శా. సుతానార్థమె పెట్టికాని సుర తేఁచార్చునై సంభూతమా
సంతోషంబున కెల్లు గా దని శ్రుతుల్యుంబులు నైప్పుటఁ,
గాంతాభోగపరాయణత్వము నణంఁగంద్రొక్కి శస్త్రుండు తా
శాంతి న్దాంతి గడింపఁ జూపవలె, నీశా! రామచంద్రప్రభూ! 84

మ. విమలాంతఃకరిణంబు, దేహబలము, * నివృత్త్యాతిధీశక్తి, ధై
ర్యము, విత్తాధ్యత, నూత్నికల్పనసమర్థత్వంబు, దేశంబు, స
ర్వముఁ గోల్పోవుటకుం గతం బరయ నాఁర్యస్తుత్యసద్భ్రష్టాచ
ర్యము లేకుంటయె యంచుఁ దోచు రఘువీరా! రామచంద్రప్రభూ

మ. క్రిమిసందోహమువంటిసంతతి, కభుఁకేంద్రి శ మందెల్లఁ బేర్చి
తము అట్లుండెడు వారికిం గొద వొకింతలేదు! సద్భ్రష్టాచ
ర్యము తర్వాత గృహస్థులె కనిన శౌర్యసీతులౌ వారు మా
త్రము కాన్పింపరు నిన్నుబోంట్లు మహితాత్మా! రామచంద్రప్రభూ!

శా. వాసంబందునఁ బెద్దవారినడత, * లైవవాహికాచారముల్,
గ్రాసంబందున లేమి నేమము, లసద్గ్రంథాదులు, స్రొంతుకై
యాసంకల్పలఘుప్రసంగములు, నిత్యాదు ల్మతెన్నో శమా
భ్యాసోరుప్రతిబంధకంబు లగు దేవా! రామచంద్రప్రభూ! 87

శా. నీరాహారసుషుప్తివాంఛల నెటుల్నిర్జింపలేఁడో సరుం,
డారీతి న్ననితాభిలాషయును దాఁనడ్డంగి లేఁ డంటని
స్సారానత్యపుమాట కానియెడ, భీష్మప్రాయు లై నట్టిలో
కారాధ్యు ల్బువి నుంటసాధ్య మిపు డెట్లా? రామచంద్రప్రభూ!

రామచంద్రప్రభుశతకము

- శా. హిందూదేశపుఁ బ్రస్తుతస్థితికి నెఱ్ఱేఁ గారణాలున్న; నిం
కందు న్బాల్యవివాహము ల్కనఁగ మూలధారము ల్పల్విన
త్సందోహంబుల కంచుఁ జెప్పుదురు పెద్ద ల్పెక్కు; రామాట ని
స్సందేహం బని నాకుఁ దోచెడు రమేశా! రామచంద్రప్రభూ!
- మ. తినునాహారముఁబట్టి యుండు మనముఁ జేహంబు; జిహ్వోందియం
బును స్వాధీనముచేసికొన్న నితరంబు ల్విశ్వమై యుండు; గా
వున, నద్దానిని బ్రహ్మచర్యనియమంబు న్నిల్పుకోఁజూచువాఁ
డు నిరోధించుక వర్తిలవ్వలయు నెఱ్ఱు నామచంద్రప్రభూ! 90
- మ. శమనంపత్తి, చిరాయు, వద్భుతమసీమాశక్తి, యానోగ్యతే
జముఁ, ద్వత్సప్తిరహస్యవేత్తృతయు, నిఁచ్ఛాసత్వపుంబెంపు, స
త్యముగా నిన్ను నెఱుంగఁజాలు మహితఁత్వంబు, స్వదాబ్రహ్మచ
ర్యమునం గల్గు సమూల్యలాభములు దేవా! రామచంద్రప్రభూ! 91
- మ. విమలస్వాంతత నిన్నుఁ గొల్వనొ, రుజావృద్ధత్వపీడార్తులొ
తమవారిం బరిచర్యలం దనువనో, ధైన్యస్థమానాత్మదే
శము సేవింపనొ, పెండ్లిమానుకొని యిఁచ్ఛాపూర్వకబ్రహ్మచ
ర్యముతో నుండురు కొందఱుత్తములు దేవా! రామచంద్రప్రభూ! 92
- శా. త న్న ట్లే సకలేతరోరుతరభూతవ్రాతముం జూచుకొం
టెన్నం గప్తతమంపుఁగృత్య మగుచో, నిం కన్యజేవాళియం
దు న్నైసర్గకవృత్తిమై బాడమునాడుద్దేవభావంబుతోఁ
దన్ను న్భక్తుఁడు చూచుకోవలయు సీతారామచంద్రప్రభూ! 93
- మ. వినియం బున్న సమస్తసద్గుణము లావిరూపితమా; నద్ది భ
క్తున కావశ్యక మైనలక్షణము; తన్మూలంబుపై నిల్చు ద
క్కినయాధ్యాత్మికవృద్ధి యంతయును ముక్తిగూర్చుసామగ్రియు; ఘ
నసాధంబు పునాదిపై నె నిలుచుంఁగా ! రామచంద్రప్రభూ! 94

మ. ధనవిద్యాదులపెంపుచే నరున కాంధత్యంబు రానున్నచోఁ
దనకంటె స్థలవత్తరుం దలచి డిండించేయ నొ దాని; నిం
కను గవ్వంబులఁ గల్గుతుండు నడవఁగానాఁ బ్రపంచంబులోఁ
దనకంటెం బృథుకప్తజీవిఁ గని; నీతారామచంద్రప్రభూ! 95

శా. రానున్నట్టి విపత్తుల న్నరుఁడు నేరం డడ్డి యావంగఁ దాఁ
గాన, న్వానిని ధీరచిత్తతఁ దిలిఁక్ష నైనెఱుకొం టాప్ప; నేఁ
డేని స్మిరఁగిఁ గూలి నీతిధృతియై యిట్టట్ట తాఁ గొట్టుకో
కానీటం బడియున్నఁ దేలి మను; నీశా! రామచంద్రప్రభూ! 96

మ. శ్రీమ మెంతెక్కువయైన దానివెనుకం • బ్రాప్తించు సౌఖ్యంబు గా
టమె యా నంతగ; నిన్నె నమ్ముకొనియుంటం గల్గు మోచంబుతో
సమహా మోదము లేమి, నద్ది యగుఁ గంప్తం బందునేకానఁ, గ
వ్వములే భక్తులు కోరుకొందు రెపు డీశా! రామచంద్రప్రభూ! 97

మ. ఎవఁడుం దాఁ దనచర్మచక్షువులతో • హృద్భావనాతీతహా,
రవికోటిద్యుతి మించుదీప్తి గలదా, • బ్రహ్మాదిదేవార్చనహా,
భవదీయాకృతిఁ జూడలే డవి కృపఁనాభివించి యపప్స గీ
వవతారంబుల నెఱుఁచుండు చరమేశా! రామచంద్రప్రభూ! 98

శా. “నీపాపంబులఁబట్టి సిగితులు నిర్ణతంబులొ” సందువే,
నోప న్నే నిలునంగ నీయెదుట న్యామోద్యోత్తిక్తిన్! నీ విఁకే
పాపాఘం బవలీలఁజూత మొనర్ప స్థితహా సత్కృపా
కూపారం బపు! నన్ను బోవభరిమొఁక్కో? రామచంద్రప్రభూ! 99

శా. “నీకర్మం” బని కన్ను దుడ్డిఁ చను, దంతేకాని, నీవే సదా
వాకు న్భావముఁ గర్మము న్నడపి సర్వప్రాణులం ద్రిప్ప దీ
లోకంబందున; నిద్ది దూషణముగా • లోనెంచి కోపింపక
య్యా! కేలోడ్చి సమస్కరింతుఁ బరమాత్మా! రామచంద్రప్రభూ!

క. వందనము సుందరాంగా !

వందన మపవర్గసౌఖ్యవరదాయి ! ప్రభూ !

వందనము దేవదేవా !

వందన మోజానకీధవా ! శ్రీరామా !

10

క. వందన మానందాత్మక !

వందన మోచిత్స్వరూప ! వందన మభవా !

వందనము భక్తకల్పక !

వందన మఖిలప్రపంచపాలక ! రామా !

10

క. శ్రీరామా ! శ్రీరామా !

శ్రీరామా ! రామ ! రామ ! వందనమురామా !

శ్రీరామా ! శ్రీరామా !

శ్రీరామా ! రామ ! రామ ! వందనమురామా !

10

ॐ ॐ ॐ

